

Madarasiné dr. Szirmai Andrea
Dr. Kovács Dániel Máté
Dr. Mohl Gergely

NEMZETKÖZI SZÁMVITELI ISMERETEK

Szerzők:

© Madarasiné dr. Szirmai Andrea, 2019
Budapesti Gazdasági Egyetem – Pénzügyi és Számviteli Kar
Számvitel Intézeti Tanszék
Egyetemi docens

© Dr. Kovács Dániel Máté, 2019
Budapesti Corvinus Egyetem,
Vezetői Számviteli Tanszék
Egyetemi adjunktus
II. rész 4. PÉNZÜGYI INSTRUMENTUMOK – IFRS 9

© Dr. Mohl Gergely, 2019
Budapesti Corvinus Egyetem
Pénzügyi Számviteli Tanszék
Egyetemi adjunktus
II. rész 5. EGYÉB KÖTELEZETTSÉGEK 5.2. Lízingek – IFRS 16

Szerkesztő:
Marozsák Ágnes, 2016

ISBN: 978-963-394-867-5

A kiadvány szerzői jogi védelem alatt áll, arról másolat készítése
a kiadó előzetes írásbeli engedélye nélkül tilos.
A kiadvány másolása és jogosulatlan felhasználása bűncselekmény!

Kiadja a Perfekt Gazdasági Tanácsadó
Oktató és Kiadó Zártkörűen Működő Részvénytársaság
A kiadásért felelős: Szepessy Hajnalka vezérigazgató
Borítóterv: Jeneyné Kelemen Ágnes
Műszaki szerkesztés: Dobó Nándor

Terjedelem: 60,51 (A/5) ív

Prospektkop Nyomda

TARTALOM

ELŐSZÓ A 2019. ÉVI AKTUALIZÁLÁSHOZ	9
--	---

ELŐSZÓ	9
------------------	---

I. RÉSZ

NEMZETKÖZI PÉNZÜGYI BESZÁMOLÁSI STANDARDOK (IFRS)

ELMÉLETI KERETEINEK ÉRTELMEZÉSE (10792-16) 11

1. AZ IFRS SZÜKSÉGESSÉGE ÉS HELYE A SZÁMVITELI SZABÁLYOZÁSBAN	13
1.1. Az IFRS helye a számvitelben, kapcsolata az Európai Unió és az USA számviteli szabályozásával	13
1.2. A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok, az IFRS-ek	18
1.3. IFRS-ek Magyarországon.	22
1.4. A hatályos IFRS-ek	25
2. A PÉNZÜGYI BESZÁMOLÁS KERETELVEI	27
2.1. A keretelvek 1. fejezete	28
2.2. A keretelvek 2. fejezete	29
2.3. A keretelvek 3. fejezete	32
2.4. A keretelvek 4. fejezete	33
2.5. Megjelenítés és kivezetés	39
2.6. A pénzügyi kimutatásokban megjelenő értékelési módok	40
2.7. Bemutatás és közzététel	42
2.8. A tőke értelmezései és tőkemegőrzési felfogások.	43
2.9. Összehasonlítás a Számviteli törvényben foglaltakkal	43
2.10. Gyakorló feladatok.	46
3. AZ IFRS SZERINTI PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOK RÉSZEI	49
3.1. A pénzügyi kimutatások készítésére vonatkozó általános elvek – IAS 1	49
3.2. Mérleg (pénzügyi helyzet kimutatása)	53
3.4. Sajáttőke-változás kimutatása.	68
3.5. Jegyzetek a pénzügyi kimutatásokhoz	70
3.6. Gyakorló feladatok	72
3.7. Cash-flow kimutatás – IAS 7	78
3.8. Közbenső pénzügyi kimutatások – IAS 34	89
4. A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOK KÉSZÍTÉSÉHEZ ÉS A KÖZZÉTÉTELHEZ KAPCSOLÓDÓ EGYÉB STANDARDOK	95
4.1. A beszámolási időszakot követő események – IAS 10	95
4.2. Számviteli politikák, változások a számviteli becslésekben és hibák – IAS 8	100
4.3. Értékesítésre tartott befektetett eszközök és megszünt tevékenységek – IFRS 5	108
4.4. Egy részvényre jutó eredmény – IAS 33	115
4.5. Szegmensek szerinti jelentés – IFRS 8	123

II. RÉSZ**NEMZETKÖZI PÉNZÜGYI BESZÁMOLÁSI STANDARDOK
(IFRS) ÉRTÉKELÉSI ÉS MEGJELENÍTÉSI SAJÁTOSSÁGAINAK****ALKALMAZÁSA (10793-16) 127**

1. AZ IFRS ÉRTÉKELÉSI ELVEI	129
1.1. Értékelési kérdések a külföldi devizában felmerült tranzakciók hatásaként . . .	132
2. A BEFEKTETETT ESZKÖZÖKHÖZ KAPCSOLÓDÓ STANDARDOK ÁTTEKINTÉSE	134
2.1. Ingatlanok, gépek és berendezések – IAS 16	134
2.2. Hitelfelvételi költségek – IAS 23	153
2.3. Állami támogatások elszámolása és az állami közreműködés közzététele – IAS 20	158
2.4. Befektetési célú ingatlanok – IAS 40.	165
2.5. Immateriális javak – IAS 38	176
2.6. Értékvesztés – IAS 36	185
3. A BEVÉTELEK ELSZÁMOLÁSÁVAL KAPCSOLATOS STANDARDOK ÁTTEKINTÉSE	201
3.1. Készletek – IAS 2	201
3.2 Vevői szerződésekből származó bevételek – IFRS 15	211
4. PÉNZÜGYI INSTRUMENTUMOK – IAS 32, IFRS 9, IFRS 7	260
4.1. A pénzügyi instrumentumok fogalma – IAS 32	260
4.2. A pénzügyi instrumentumok bemutatása – IAS 32	262
4.3. A pénzügyi instrumentumok megjelenítése és besorolása – IFRS 9	267
4.4. A pénzügyi eszközök és kötelezettségek kezdeti és követő értékelése – IFRS 9.	271
4.5. A pénzügyi eszközök értékvesztése – IFRS 9	279
4.6. A pénzügyi instrumentumok kivezetése – IFRS 9.	285
4.7. A pénzügyi instrumentumok egyéb kérdései.	287
4.8. A pénzügyi instrumentumok közzétételei – IFRS 7.	292
4.9. Összehasonlítás a Számviteli törvényben foglaltakkal.	297
4.10. Gyakorló feladatok.	298
5. EGYÉB KÖTELEZETTSÉGEK.	303
5.1. A céltartalékok és függő tételek – IAS 37	303
5.2. Lízingek – IFRS 16	316
5.3. Munkavállalói juttatások – IAS 19	350
5.4. Részvény-alapú kifizetések – IFRS 2.	358
6. NYERESÉGADÓK – IAS 12	370
6.1. A standard alkalmazási környezete.	370
6.2. A halasztott adó értelmezése és kapcsolódó fogalmak.	370
6.3. Az adók megjelenése a mérlegben és az átfogó eredménykimutatásban	380
6.4. Az adókkal kapcsolatosan közzéteendő kiegészítő megjegyzések.	382
6.5. Összehasonlítás a Számviteli törvényben foglaltakkal.	383
6.6. Gyakorló feladatok	383

7. A NEMZETKÖZI PÉNZÜGYI BESZÁMOLÁSI STANDARDOK ELSŐ ALKALMAZÁSA – IFRS 1	392
7.1. Első alkalmazó	392
7.2. Az áttéréshez kapcsolódó szabályok	393
7.3. Az áttéréshez kapcsolódó tilalmak	395
7.4. Az áttéréshez kapcsolódó könnyítések, felmentések	396
7.5. A kiegészítő megjegyzések	399
7.6. Az IFRS-re való átforgatás halasztott adó hatásai	400
7.7. Gyakorló feladatok	401

III. RÉSZ:

A KONSZOLIDÁCIÓ FOLYAMATA AZ IFRS SZERINT. 407

1. KONSZOLIDÁLT KIMUTATÁSOK – IFRS 10.	409
1.1. Az ellenőrzés tényének megállapítása	410
1.2. A konszolidációs kör megállapítása	411
1.3. Gyakorló feladatok	412
1.4. A konszolidáció keretei az IFRS 10 előírásai szerint.	414
2. ÜZLETI KOMBINÁCIÓK – IFRS 3.	416
3. A TELJES KÖRŰ KONSZOLIDÁCIÓ FOLYAMATA A GYAKORLATBAN	422
3.1. Tőkekonszolidáció.	422
3.2. Adósságkonszolidáció.	427
3.3. Bevételek és ráfordítások konszolidációja	429
4. KONSZOLIDÁLT SAJÁT TŐKE VÁLTOZÁS KIMUTATÁSA	442
5. BEFEKTETÉSEK TÁRSULT VÁLLALKOZÁSOKBAN – IAS 28R	444
5.1. A társult vállalkozás definíciója és értelmezése	444
5.2. A társult vállalkozás értékelése.	444
5.3. Gyakorló feladatok	446
6. KÖZÖS SZERVEZŐDÉSEK – IFRS 11	449
6.1. A közös szerveződések elkülönítése és értelmezése	449
6.2. A közös szerveződések értékelése	450
6.3. Gyakorló feladatok	451
7. EGYEDI PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOK – IAS 27	452
8. A KÜLFÖLDI BEFEKTETÉSEK KONSZOLIDÁLÁSÁNAK ELŐKÉSZÍTÉSE – FUNKCIONÁLIS PÉNZNEMRŐL PREZENTÁLÁSI PÉNZNEMRE – IAS 21	453
9. A KONSZOLIDÁCIÓHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖZZÉTÉTELEK AZ IFRS SZERINT.	457
9.1. A kapcsolt felekre vonatkozó közzétételek – IAS 24.	457
9.2. Egyéb gazdálkodó egységekben lévő részesedésekkel kapcsolatos közzétételek – IFRS 12	460
10. EGY KÖZZÉTETT IFRS SZERINT KÉSZÜLT PÉNZÜGYI KIMUTATÁS NAGYVONALÚ ÁTTEKINTÉSE.	462

11. KONSZOLIDÁCIÓ A 2000. ÉVI C. TÖRVÉNY SZERINT.	463
11.1. Konszolidált pénzügyi kimutatások összeállítására kötelezett gazdálkodók a Számviteli törvény szerint	463
11.2. A kontroll mértékének meghatározása, a konszolidációs kör azonosítása . . .	464
11.3. A konszolidáció előkészítő lépései az Számviteli törvény szerint	465
11.4. A teljes körű konszolidáció végrehajtásának lépései és módszerei a Számviteli törvény alapján	466
11.5. Egyéb konszolidációs módszerek alkalmazása a Számviteli törvény szerint. .	467
FELHASZNÁLT IRODALOM	469

ELŐSZÓ A 2019. ÉVI AKTUALIZÁLÁSHOZ

Jelen IFRS szakkönyv első kiadására 2013-ban került sor, ez a harmadik aktualizálása. Az ismételt áttekintéseket és módosításokat indokoltá teszik az IFRS standardok folyamatos változásai. Hol éves javítások formájában kerülnek pontosításokra, részletezésekre az eddigi szabályok, hol teljesen új előírások (standardok) váltják fel az addig hatályosakat.

A 2019. évi áttekintés alkalmával a Keretelvek 2020. január 1-jéről hatályos előírásait és magyarázatait illesztettük a kiadványba, valamint áttekintettük a könyv egészét és ahol szükségesnek éreztük, aktualizáltuk, javítottuk, figyelembe véve az Önök visszajelzéseit is.

Kívánjuk, hogy nyújtson szakmai élvezetet Önöknek a szakkönyv olvasása és hozzájáruljon IFRS gondolkodásmódjának megértéséhez, szakmai rálátásuk bővítéséhez.

Budapest, 2019. május

A Szerzők

ELŐSZÓ

A globalitás világa a számvitel változásait is magával hozza. Elengedhetlenné válik, hogy a befektetést kereső és befektetni szándékozó piaci szereplők eltérő igényeiket és lehetőségeiket azonos alapon tudják összehasonlítani, értékelni. Ezt egy egységes, harmonizált, világviszonylatban is elfogadott és alkalmazott számviteli rendszer és számviteli nyelv tudja szolgálni, amely átláthatóbbá, egyértelművé teszi a pénzügyi kimutatások felhasználói számára a pénzügyi jelentéseket, elősegíti azok tartalmának megértését, és nyíltabbá, kiszámíthatóbbá és olcsóbbá teszi a döntéshozatalt. Napjainkban mindezeknek a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (International Financial Reporting Standards; IFRS) rendszere felel meg, amely jelenleg mintegy 140 országban alkalmazott.

Az IFRS-ek alkalmazása Magyarországon is egyre szélesebb körben elterjedt. A 2016. évet megelőzően a tőzsdén jegyzett vállalkozások többsége és a nemzetközi anyavállalati háttérrel rendelkező vállalkozások egy része készített teljes IFRS szerinti pénzügyi kimutatásokat vagy IFRS alapú adatszolgáltatásokat. 2016-tól azonban fokozatosan számos gazdálkodó egységnek kötelezővé vált/válik vagy lehetősége van/lesz az IFRS-ek alkalmazására az egyedi pénzügyi kimutatások szintjén is.

Jelen szakkönyv az IFRS szabályrendszerének megismerésében segíti az Olvasót. A standardok logikailag csoportosítva kerülnek feldolgozásra, valamint szerkezet és tartalom tekintetében is szem előtt tartjuk az IFRS mérlegképes könyvelő képzés követelményeit is.

A 2016. évi kiadás átdolgozása során a 2018-2019-ben hatályba lépő új standardok (IFRS 9, IFRS 15, IFRS 16) feldolgozásával bővítettük a könyvet, illetve váltottuk fel a hatályon kívül helyezett standardokat.

Továbbra is arra törekedtünk, hogy magyarázatokkal, szemléltető és megoldandó feladatokkal támogassuk az IFRS-ek gondolkodásmódjának és szabályozásának megértését az IFRS-ek iránt érdeklődők és a szakmai vizsgára készülők számára.

Ehelyütt szeretnénk külön kiemelt köszönetet mondani **Balázs Gábornak** (PwC Partner – Számviteli Tanácsadás), hogy számos teendője mellett elvállalta az IFRS 16-ról szóló fejezet külső lektorálását, melynek során értékes javaslatokkal, meglátásokkal segítette munkánkat.

A szakkönyv további új fejezetei esetében a szerzők egymást ellenőrizték.

Őszintén reméljük, hogy ez a kötet megfelelő bevezetésként szolgál az IFRS-ekbe, valamint kedvet ad az Olvasónak ebben a színes és összetett világban való további elmélyüléshez.

Budapest, 2018 január

A Szerzők

2.

A PÉNZÜGYI BESZÁMOLÁS KERETELVEI

Az IASC 1989-ben dolgozta ki a „Keretelvek a pénzügyi beszámolók elkészítéséhez és közzétételéhez” című dokumentumát. 2004-ben az IASB megkezdte a FASB-vel közös projekt keretében az 1989-es Keretelvek átfogó megújítását. A 8 szakaszra, nagyobb témakörre osztott projekt végrehajtása során végül az első témát, a hatókört, a beszámolás célját és a minőségi jellemzőket felölelő sikerült alaposabban átdolgozni 2010-re. Ekkor az egyéb futó projektek prioritása miatt a közös munkát felfüggesztették. A felhasználók nyomására és visszajelzései alapján azonban az IASB 2012-ben ismét megkezdte a munkát a Keretelveken, de immár az FASB nélkül. 2018 márciusában jelent meg az új Pénzügyi beszámolás koncepcionális keretelvei (továbbiakban: Keretelvek) címet viselő dokumentum, amely 2020. január 1-jétől hatályos. Jelen kiadványban már a 2020-tól hatályos Keretelveket ismertetjük.

A Keretelvek céljai:

- Támogatni az IASB-t, hogy az IFRS-eket konzisztens koncepciók mentén dolgozzák ki.
- Segíteni a pénzügyi kimutatások összeállítóit, hogy konzisztens számviteli politikákat alkalmazzanak akkor is, amikor nem alkalmazható egy adott Standard egy adott témára vagy amikor a Standard választási lehetőséget biztosít.
- Segíteni minden érdekeltnek/érintettnek, hogy az IFRS Standardok megértésében és értelmezésében.

A Keretelv nem egy Standard, így a Keretelv egyetlen pontja sem írja felül a standardok előírásait! A keretelvek megadja az alapokat a Standardokhoz, azaz:

- Hozzájárul a **transzparenciához** azzal, hogy a nemzetközi összehasonlíthatóságot és a pénzügyi információk minőségét erősíti és így lehetővé teszi a befektetőknek és már résztvevőknek, hogy tájékozott gazdasági döntéseket hozzanak.
- Erősíti az **elszámoltathatóságot** csökkentve az információs rést a befektetők és a tőket felhasználók között.
- A Keretelvek alapján készült Standardok a **vezetésnek szükséges információkat** biztosítják, valamint alapvető fontosságúak a szabályozóknak.
- Hozzájárul a **gazdasági hatékonysághoz** azzal, hogy segíti a befektetőknek azonosítani a lehetőségeket és kockázatokat.
- Az egységes és elfogadott számviteli nyelv alapján készült Standardok, amelyek a Keretelveken alapszanak, csökkentik a tőkeköltséget és a nemzetközi beszámolás költségeit.

A Keretelvek az alábbi témákkal foglalkozik:

1. fejezet: Az általános célú pénzügyi beszámolás célja
2. fejezet: A hasznos pénzügyi információk minőségi jellemzői
3. fejezet: A pénzügyi kimutatások és a jelentést-készítő egység
4. fejezet: A pénzügyi kimutatás elemei
5. fejezet: Megjelenítés és kivezetés
6. fejezet: Mérés (értékelés)
7. fejezet: Bemutatás és közzététel (kiegészítő megjegyzések)
8. fejezet: A tőke és tőkemagtartás koncepciói

2.1. A keretelvek 1. fejezete

Az általános célú pénzügyi beszámolás célja

A Keretelvek koncepciója az, hogy a pénzügyi számvitelen belül az általános pénzügyi jelentéskészítésre vonatkozó szabályokat fogalmazzza meg. Ezen általános célú pénzügyi jelentésnek része az általános célú pénzügyi kimutatás. Az általános célú pénzügyi jelentés célja (így ezen belül az éves pénzügyi kimutatásoké is), hogy **hasznos információkat nyújtson** a gazdálkodó egység tőkéjének biztosításához szükséges döntések meghozatalához a **jelenlegi és lehetséges befektetők, hitelezők** és minden egyéb érintett és érdekelt részére.

Például a tulajdonosi vagy tőkeviszonyt megtestesítő értékpapírok tulajdonosainak értékpapír-vételi, -eladási vagy -megtartási döntései azon múlnak, hogy milyen hozamot (osztalékot, tőkehozamot, kamatot, árfolyamnyereséget) várnak a pénzügyi instrumentumtól. A meglévő és jövőbeli hitelezők döntései a hitelnyújtásról, vagy annak visszahívásáról szintén annak függvényei, hogy milyen hozamelvárásaik vannak a pénzügyi instrumentummal kapcsolatban.

A befektetők, hitelezők természetesen az általános célú pénzügyi jelentések mellett egyéb forrásokból (általános gazdasági feltételek, várakozások, politikai légkör, iparági várakozások, a gazdálkodó egység jövőbeni tervei) is informálódnak, mivel az általános célú pénzügyi jelentés nem ad meg számukra minden szükséges információt, adatot.

A döntések meghozatalához a felhasználók mérlegelik a jövőbeni nettó pénzbeáramlásokat, valamint a vezetés gazdálkodó egység érdekében végzett munkáját (*stewardship*). A mérlegeléshez szükséges információigény egyrészt kiterjed a gazdálkodó egység gazdasági erőforrásaira, a vele szembeni igényekre, illetve ezek változására, valamint arra, hogy a vezetés milyen hatékonyan és eredményesen teljesítette a rábízott erőforrásokkal kapcsolatos feladatait. A menedzsment munkájához kapcsolódó információk egyrésztől tevékenységének értékeléséhez, másrésztől a várható működés előrejelzéséhez adnak támpontot, ami egyben a jövőbeni cash flow-k előrejelzését is segíti. A vezetés feladata többek között az erőforrások megóvása, a kedvezőtlen gazdasági hatások ellensúlyozása, valamint annak biztosítása, hogy a gazdálkodó egység megfeleljen jogszabályi és egyéb előírásoknak, valamint szerződéses kötelezettségeknek.

A pénzügyi kimutatásoknak nem céljuk a gazdálkodó egység értékének meghatározása, sokkal inkább támpontot adnak a gazdálkodó egység piaci értékének megbecsléséhez.

Mivel a különböző felhasználók eltérő információigénnyel rendelkeznek, a standardalkotók arra törekednek, hogy a standardokat oly módon alkossák meg, hogy azok a pénzügyi kimutatások felhasználóinak minél szélesebb körét támogassák, mindezekon túl azonban a jelentést készítő társaság nyújthat egyéb olyan információt is, amely az elsődleges felhasználók számára hasznos. Az általános célú pénzügyi kimutatások az elsődleges felhasználók (befektetők, hitelezők) túl a gazdálkodó egység vezetése, gazdasági szabályozók, egyéb üzleti partnerek számára is hasznosak lehetnek, annak ellenére, hogy a pénzügyi kimutatások nem elsősorban az ő részükre készülnek. A pénzügyi kimutatások elkészítése nemcsak egzakt számokon alapul, hanem bizonyos mértékig becsléseken, egyedi megítéléseken is, amelyek alapját szintén a Keretelvek teremtik meg.

Információk a jelentést készítő gazdálkodó egység erőforrásairól, kötelezettségeiről és azok változásairól

Az általános célú pénzügyi kimutatások a jelentést készítő társaság pénzügyi helyzetéről, eszközeiről, kötelezettségeiről, azok bizonyos gazdasági események hatására bekövetkező

változásairól nyújtanak információkat. Az eszközök és kötelezettségek számszerűsítése és bemutatása a gazdálkodó egység erősségeinek és gyengeségeinek beazonosításában segít, ezek alapján a felhasználók meg tudják becsülni a gazdálkodó egység likviditását, fizetőképességét, illetőleg a további finanszírozás szükségességét, stb. A gazdasági erőforrások elkülönített bemutatása azért fontos, mert eltérő erőforrásokból eltérő módon keletkezik pénzáram (például vevőkövetelésekből vagy készletekből), és a pénzáram-számítások nagyban befolyásolják a felhasználók becsléseit a gazdálkodó egység helyzetének megítélése során. A gazdálkodó egység eszközeiben és kötelezettségeiben bekövetkező változások nemcsak a pénzügyi teljesítményéből eredhetnek, hanem például új részvények kibocsátásából is; így a változásokat okozó tényezők bemutatása is fontos információt hordoz a pénzügyi kimutatások felhasználói számára a jövőbeni pénzügyi teljesítményekre vonatkozóan.

A cash-flow-kimutatásból szintén fontos következtetéseket tudnak levonni a pénzügyi kimutatások felhasználói, amely megmutatja, honnan származnak a társaság pénzeszközei, mire költi azokat, információt nyújt a hitelfelvételekről és visszafizetésekről, osztalékról, tulajdonosokkal kapcsolatos egyéb pénzmozgásokról, amelyek nem a pénzügyi teljesítmény következményei; segítve ezzel a gazdálkodó egység likviditásának és fizetőképességének megítélését.

A Keretelvek lefekteti a **naturál szemléletű** számvitel szabályait is, amely szerint – a magyar számviteli törvény rendelkezéseihez hasonlóan – a gazdasági eseményeket abban az időszakban számoltatja el, amelyben ténylegesen megtörténtek, a pénzügyi teljesítéstől függetlenül.

2.2. A keretelvek 2. fejezete

A hasznos pénzügyi információk minőségi jellemzői

A Keretelvek első fejezete gyakran említi, hogy az általános célú pénzügyi jelentés legfontosabb feladata, hogy hasznos információt nyújtson a pénzügyi kimutatásokat készítő gazdálkodó egységről. A 2. fejezet pontos iránymutatást ad arra vonatkozóan, hogy mi minősül hasznos pénzügyi információnak, milyen minőségi jellemzőknek kell a pénzügyi kimutatásoknak megfelelniük. Általánosságban elmondható, hogy egy pénzügyi információ akkor hasznos, ha az a gazdálkodó egység szempontjából lényeges, és valóságúen tükrözi azt, amire irányul. A minőségi jellemzőket két csoportra osztja a Keretelvek:

a) Alapvető minőségi jellemzők:

- Relevancia (relevance)
- Valóságú bemutatás (faithful representation)

Az alapvető minőségi jellemzők teljesülésének hiányában nem készülhet hasznos pénzügyi kimutatás.

b) Az alapvető minőségi jellemzőket erősítő (kiegészítő) jellemzők:

- Összehasonlíthatóság (comparability)
- Igazolhatóság (verifiability)
- Időszerűség (timeliness)
- Érthetőség (understandability)

A kiegészítő minőségi jellemzők között nincs hierarchia.

Relevancia: A döntéshozók (a tőke biztosítói) releváns pénzügyi információkra tudják döntéseiket alapozni, amely releváns információ képes bizonyos döntések megváltoztatására, befolyásolására. A releváns pénzügyi kimutatások információt szolgáltatnak a múltban

történt és jelenlegi eseményekről, azokból jövőre vonatkozó következtetések vonhatók le – előrejelző képesség –, valamint megerősíthetik a korábbi döntéseket, vagy azok módosítására készíthetnek – visszaigazoló erő.

Lényegesség: A lényegesség elve szoros kapcsolatban áll a relevanciával. Egy információ akkor minősül lényegesnek, ha kihagyása, téves bemutatása hatással van a pénzügyi kimutatások felhasználóinak döntéseire. A lényegesség küszöbét pontosan meghatározni nem lehet, minden társaság esetében eltérő, a társaság gazdasági teljesítményétől, méretétől, környezetétől függően, ezért fogalmaz a Keretelvek úgy, hogy a döntéshozatalt befolyásolni képes információ minősül lényegesnek.

Valóság-hű bemutatás: A hű bemutatás megköveteli, hogy a pénzügyi kimutatások a mögöttes gazdasági jelenség tartalmát a valóságnak megfelelően tükrözzék vissza. Ez egyben azt is jelenti, hogy, ha a jogi forma és a tartalom nem azonos, nem elegendő a formai információkat nyújtani az adott jelenségről (tartalom elsődlegessége a formával szemben). A pénzügyi kimutatások információi csak akkor lehetnek hasznosak a felhasználók számára, ha a gazdasági helyzetet a valóságnak megfelelően, teljes körűen, semleges és hibamentesen mutatják be.

A teljes körűség megköveteli, hogy a pénzügyi kimutatások számszaki adatain túl minden olyan (további számszaki vagy szöveges) információ bemutatásra kerüljön, amely biztosítja a közzétett adatok megértését.

A semleges, elfogultság nélküli bemutatás követelménye biztosítja, hogy bizonyos információk ne kapjanak nagyobb hangsúlyt más információknál, így ne tudjanak kedvező vagy kedvezőtlen képet festeni a társaságról, ne „manipulálják” a pénzügyi kimutatások felhasználóit. A Keretelvek az óvatosságot, mint a semlegesség egyik biztosítékát nevesíti. Bár az óvatosság fő feladata annak biztosítása, hogy az eszközök és a bevételek ne legyenek túlértékelték, míg a kötelezettségek és ráfordítások alulértékelték, ugyanakkor ez az ellenkező irányú értékelést is megakadályozza. Így tehát az óvatosság nem eredményez önmagában véve aszimmetriát, de az egyes standardok előírhatják (és számos esetben elő is írják) bizonyos jelenségek aszimmetrikus kezelését.

A valóság-hű bemutatáshoz elengedhetetlen továbbá az is, hogy a pénzügyi kimutatások ne tartalmazzanak lényegesen hibás állításokat. A valóság-hű pénzügyi kimutatások nem feltétlenül jelentik azt, hogy minden szempontból tökéletesen pontosak, hiszen az üzleti tevékenységben rejlő bizonytalanságok következtében a pénzügyi kimutatások nem minden tétele mérhető pontosan, hanem csak becsülhető, így szükségszerűen értékelési bizonytalanság jelentkezik. Ez a bizonytalanság, illetve a becslések jelenléte a pénzügyi kimutatások természetes velejárója, és megfelelő magyarázatokkal kiegészítve nem ássa alá a hasznosságot. A becsült információ is lehet valóság-hű és megbízható, a becslés nem veszélyezteti a pénzügyi kimutatások megbízhatóságát, amennyiben a társaság bemutatja, hogy milyen módszerek alapján, milyen korlátok között végezte becsléseit, és biztosítva érzi, hogy a becslési folyamat során nem követett el lényeges hibákat.

Az alapvető minőségi jellemzők alkalmazásakor egyszerre kell biztosítani a relevanciát és a megbízhatóságot. Bizonyos esetekben azonban átváltás lehet az alapvető minőségi jellemzők között: a legrelevánsabb információ hordozza magában a legnagyobb értékelési bizonytalanságot, ezáltal lehet, hogy egy kevésbé releváns, ámde kevésbé bizonytalan információ a leghasznosabb. Ritka körülmények között az is előfordulhat, hogy nincs olyan becslés, ami hasznos információt eredményezne, ekkor olyan információkat kell közzétenni, amik függetlenek a becslésektől.

Vannak olyan minőségi jellemzők, alapelvek, amelyek feladata, hogy tovább erősítsék az alapvető minőségi jellemzőket, azok érvényesülését. Ezen alapelvek az összehasonlíthatóság, ellenőrizhetőség, időszerűség és érthetőség.

Összehasonlíthatóság: A gazdasági döntésekhez fontos kritérium, hogy egy pénzügyi kimutatás adatai hasonló elveken alapuljanak az egymást követő években, illetve más-más társaságok pénzügyi kimutatásai is hasonló információkkal bírjanak. Ezáltal biztosítható az, hogy a pénzügyi kimutatásokban közzétett adatok a társaság előző évi adataival, illetve más társaságok adataival összehasonlíthatóak.

Igazolhatóság: Az igazolhatóság a valósághű bemutatás eléréséhez nyújt támogatást. Azt jelenti, hogy az ugyanazon tudással rendelkező, egymástól független felhasználók ugyanarra az eredményre jutnának a társaság bemutatását illetően. Ez jelenthet közvetlen ellenőrzést, például a pénzeszközök tényleges megszámlálását, illetve közvetett ellenőrzést is, amelynek során egy képletet, értékelési technikát számolnak újra, ugyanazon eredménnyel. Ugyanakkor nem követelmény az igazolhatóság érvényesülésére a teljes egyetértés megvalósulása.

Időszerűség: Az időszerűség azt jelenti, hogy egy információ akkor hasznos, ha a pénzügyi kimutatások felhasználói számára akkor tesszük közzé a pénzügyi információkat, amikor még van lehetőségük ezek alapján döntéseket hozni. A régebbi információknak is lehet azonban haszna, például a trendek vizsgálata során.

Érthetőség: A pénzügyi kimutatások érthetőségét az biztosítja, ha az információkat egyértelműen tudjuk besorolni, minősíteni és bemutatni. Vannak olyan gazdasági események, amelyek önmagukban is annyira összetettek, hogy nehéz őket megérteni. Ez azonban nem ok arra, hogy a könnyebb érthetőség biztosítása ürügyén a pénzügyi kimutatásokból kihagyjuk, vagy túlzottan leegyszerűsítsük őket, mivel így a teljes körűség követelménye sérülne, a pénzügyi kimutatások félrevezetővé válnának. A pénzügyi kimutatások felhasználóitól elvárható, hogy rendelkezzenek üzleti, gazdasági, pénzügyi alapismeretekkel, amelyek birtokában megfelelően tudják a pénzügyi kimutatásokban közzétett adatokat elemezni, értelmezni, felhasználni.

A cél a hasznosságot fokozó minőségi jellemzők minél teljesebb körű érvényesülése, ugyanakkor csak másodlagos szerepet töltenek be: önmagukban nem tesznek egy haszontalan információt hasznossá.

A pénzügyi beszámolás korlátai

A pénzügyi beszámolás lényeges korlátja a pénzügyi kimutatások elkészítésének költsége. A pénzügyi információk összegyűjtése, feldolgozása, ellenőrzése, illetve közzététele jelentős költségekkel jár, és fontos arra törekedni, hogy a közzétett információk haszna meghaladja a pénzügyi kimutatások előállításának költségeit (költség-haszon elv).